

B
R
Ø
V

List og veruleiki

Føroyskar framsýningar eru ofta eitt merkiligt bland, tað vil so vera, sum tey taka til, í litlum samfelag, men tá hetta sama bland verður ummælt sum heild, eru fólk rættliga desorienteraði um mál og mið. Er ætlan at leggja lunnar undir føroyska myndlist, og hvussu leið's. Skulu vit yrkja søguna fram í myndum, nakað sum flestu fólk hava gjørt. Ella skal tað heldur vera moderna landslog, eftir litfota oftast, ella okkurt úr almanakkum og eldri bókum, se't upp av nýggjum í oljútum. Portrætt kanska og/ell sýnislutir. Ella reinar absraktióir.

Kanska eiga vit als ikki at vera so heimabundin, men heldur leita út, til París, Roma og onnur stóð, og har leita upp nýggjar leiðir, ella er tað heldur gamlar gøtur, vit har skulu royna at finna.

Hvat er list í grundini, endur givin veruleiki? Hin mest nágreinda endurgeiving verður tó altíð vónaligari enn veruleik'n sjálvur.

Men nú yrking, sum jú kann vera annað enn orð, m.a. eisini linjur og litir. Sonn yrking kann birta meira víttfevandi uppfating av ymiskum veruleika, ella øðrum tala nú kann vera um, og kann eisini skapa hugflog móti nýggjum veruleikum. Er sostatt boðberi og list, ein uppfating tey flestu jú eisini hava, men nokur siga: »Nei, eg skilji einki av øllum, frægest at lura eftir ella lesa ummæli, og trúgva tí, tey siga».

Skoðið verður tí upp, at ummæli av almennum framsýningum her eftir í minsta lagi vera orienterandi og neutral á tann hátt, at pressan, blóðini verða innboðin, e'ns og tey verða aðrastaðna, hóast har eisini kann henda at skina íggjøgnum, hvussu fólk kunnu vera í øgn sínámillum. Men við 4-5 blóð um mál í borið til. Hetta at tey semu sum fyrireika, og kanska luttaka, eisini skriva ummæli fer ikki framvegis at bera til.

Ein umbering hevur verið, at so fá hava skil á nútíðarlistini, men her so iðð verður iðkað málmalist sum á okkara oyggjum, má jú vera eitt t'svarandi tal av fólk, sum

hevur skil hesum sama evni við.

Haldi tó at amatørar á byrjunarstigi kunnu hava framsýningar uttanum pressu og eftirlit, men ikki at nokur professionell har eiga at sleppa uppi sum luttakarar.

Listin sum livibreyð og livsyrki. Ja, handligt yrki, myndagerð sum annað, krevur jú lærutíð, bæði undirvising, sjálvstudium og praksis. Um alt yrki, ritlist t.d. krevur tað sama, er ikki undirrit. greitt, tað tykist ikki altíð so.

Publicity eitur nakað úr filmslistini, sum nú er á fleiri okjum, gjøgnum tær góðu kommunikatiónir í okkara tíð. Pressa og onnur kommunikatión kann seta fólk stórt upp. Sum ein heilsa ella heidur er tað bara vakurt. Men publicity kann eisini vera annað, business t.d., sum tær stóru »pin-up» royndir hjá vikubløgum, ella smærri royndir, eftirsom fólk nú eru politiskt samd, nærskil, væl í øgn el. annað. Kanska bara sum »ofe óbeinleðis, ella sum best ber til, so har er ikki alt eftirfarandi.

Nakað av publicity er tó spennandi. Serliga hjá teim ungum, kunnu nokur góð orð, sum hald er í, koma væl við, og vera stimbrandi.

Men stóðan í myndlist sum

heild er haldur vána. Vónandi fáa vit skjótt eitt s'ndur »klárari linjur» í tí list, sum byggir á litir og línur.

F.Z.

Ítriv

Í grein í blaðnum fyri stuttum varð skrivað um at náa málið: sosialistiska velferðarsamfelagið, har mannarnur verður lurturbeindur. Hetta er í tráð við sosialistiska hugsjón. Og hetta var mál teirra, ið stovnaðu føroyska javnaðarflokkin, og alt livið ofraðu sína arbeiðsorku til tess at bøa um stættarmunin — stríddust fyri at frigera tey minni mógvaðu í samfelagnum. Soleiðis, sum teir slóðu sosialistisku gøtuna — og har teir vóru noyddir at gevast — skuldi tað verið skylda allra teirra, ið kenna seg í samjóð við somu hugsjón — at bera hana víðari uttan nakra sum helst avskeplan, og hvesta stríðshugin.

Eitt er at vera sosialistur, eitt annað at sýna tað í verki. Tað sýnist tíverri vera nakað ymiskt sum sosialistar meta sosialistiskur politikkur skal praktiserast. Men her er avgjørt ikki talan um eina krongluta gøtu, tí gøtan er breið.

Javnaðarmál verða nevnd

sum feld av móstöðuflokkum, og hetta er so, og er væl ikki annað at vænta, enn at teir flokkar, ið ikki halda sosialistiskan politikk gagna samfelagnum, at teir av øllum alvi berjast imóti øllum, sum andar av sosialismu. — Me, hevði tað ikki verið vert at s'ngið hondina í egnan barm. (?) Mær fyri kemur at tað er lættari at bera rein vápn á lofti.

Tað veri langt frá mær at bera í botuflaka fyri gerðir móstöðuflokka, men vil halda tað vera rætt, at siggja skeivletkar meira enn frá einari síðu.

Skal tað veruliga eydnast at fáa fjóldina at fylgja javnaðarflokkinum, sum helst er ætlanin, so tykist mær, at neyðugt er at radikaliserast politikkinn.

Tað kundi verið gagnligt at tik'ð valni, sum nýliga hava verið, til eftirtel'ar. — Tað kann so í hvussu er ikki skaða nakað.

Vinstrahallur.

Keypið

frá teimam, som tým i

SOSIALINUM

BERT SEYTJAN

Johnsigurd Johannesen-týddi eftir Evu Steen

5. PARTUR

Manja lá í songini og leit út gjøgnum gluggan, sum var skamt frá songarstokkinum. Har var máin. Sum hann var bjartur.

Mundi máin »eisini hava geislar sínar niður á Bob júst í hesi løtu, hugsaði Manja. Eftir hennara vættust. Var Bob í fylgi við Lis?

Nei, hon vildi hugsa um hvørjan av teimum.

— Eg telji upp í trý, segði hon við sjálvan seg, og so hugsi eg ikki meiri um hann — ikki so mikið sum bert eina evarska líla løtu skal eg lata fara til hansara. Hann hevur onga tilveru, ið hvussu er ikki fyri mær.

— Eitt...

— Tvey...

Bráðliga var hon varug við, at onkur rópði á hana.

— Manja?

Hon hevði dýnuna til síðis og fór úr songini. Einasta plagg hon hevði uttan á sær, var ein suttur náttkjóli.

Hon helt leiðina yv'r móti glugganum.

Har niðri — á sureplatrænum, við ljóðföri um herðarnar, sat hann — Bob.

Hann hevði júst gjørt seg til reiðar at briksla, tá hann festi eygað á hana.

Hann smilt's, tá gluggin varð latin upp.

— Hvørji eru orðini tíni?

Ródd hennara var burturvið, hvør skal siga, júst sum kendi hon hann ikki.

— Ert tú ikki fegin um at hita meg, segði hann, meðan kensla av smíli darraði á varrum hansara.

— Fegin at hitta teg?

— Júst so! Skal eg syngja eitt lag fyri tær?

— Tú ert ikki rættvorðin. Tú vekir alt grannalagið.

Hann klintraði eitt sindur longur upp í træið. Í hesari hæddini var ein grein, og kom hann yvir á hana, kundi hann betri njóta vøkru útsjón hennara. Soleiðis, Manja hevði al-bogarnar móti gluggakarminum, sat soleiðis hond upp undir kinn.

— Ansa tær, at tú ikki dettur niður og kanska brýtur dýrmiklu fingrar tinar, so at tú kann ikki leika á ljóðfari tinnu... argaði hon.

— Jú, ella kanska fáa ródd minna skadda. Hann royndi at taka undir við ætlaðu framsýning hennara.

Hann klintraði longur upp í træið og s'ytti soleiðis meiri um fjarstøðuna teirra millum.

— Ert tú ill við meg framvegis?

— Hvi skuldi eg verið ill við teg?

— Nei, tað var líkt til, at tú var tað, so sum atburður tín í Hí House var fyrr í kvöld. Tú heilsaði mær ikki og tú helt bert fram gonguleið tina, hóast eg rópti á teg.

Tað var sum barmur hennara byrjaði at ganga kykur. Hon dugði ikki...

— Nei, góðasti Bob, eg eri ikki ill við teg. Bert býtleki, sum vant. Eg skilji væl at tú hevur fyri neyðini at vinna pening og tað í skundi. Kom. Hon bendi høvur sitt út gjøgnum gluggan og kysti hann.

— Eg elski teg, teskaði hon.

Hon biðaði, eftir, at hann skuldi siga somu orðini, orðini, henni hóvaði so væl, men í stað in segði hann:

— Manja, tað er nakað serstakt við tær. Hevur onginn havt eika framsøgn um teg.

— Nei, tað haldi eg ikki.

— So veistist tú tað nú, meðni. Tú ert nakað serstakt.

Tú, Bob. Skal tú eisini

leika í Hí House komandi sunnukvöld?

— Jú, eg skal leika.

— So kemur tú ikki í føðingardagsveitslu mína?

— Nei.

Bob royndi at troysa hana, og hevði bráðliga eina eskju í lógvanum.

— Tað er rætt, Manja. Eg havi okkurt smávegis til tín.

Bert ein litil gáva í samband við føðingardag tín. Ger so væl.

— Til mín, segði hon við gleðiródd.

— Skal eg biða við gávuini til sunnudagin?

— Nei, nei...

Hon lat pakkian upp. Nú sat hon í gluggakarminum, meðan Bob leit yndandi at henni.

— Hvat sigur tú?

Pakkian var upplatin og nú sardi hon at innihaldnum, nevniliga eitt tunt halsband við einum prýðluti í endanum.

— Bob, Á, sum tað er vakurt. Tú sendt tók skal tú hava. Hon hevði armar sínar frá hvørjum øðrum og kysti hann.

— Bob?

— Hvat sigur tú?

— Hvussu nógvur gentur hevur tú í veruleikanum kyst?

— Hevur tú fyri neyðini at spyrja slíkt?

— Sg mær, hvussu nógvur.

Hann risti við hövðinum, samstundis smiltist hann.

— Eg veit tað ikki. Eg havi ikki gott minni, skilir tú.

— Hevur tú nakrantíð lat'ð Lis fing'ð ein koss?

— Nei!

— Er tað vísi? Hon segði mær frá í gjárskvöldið, at tú fer alsk til hennara. Er tað sá? Hóvar tú betri hana enn meg, Bob?

Fullur av alski hevði hann seg móti henni. Smiltist.

— Teg, segði hann og kysti hana.

— — —

Winter sat í arbeiðsrúmi sínum. Hugsanir hansara vóru dökkar.

Hann hoyrði Manju flenna og fór á fótur. Og har var Bob.

Sat hann ikki í sureplatrænum.

— Ungfólkid, okkurt ger tað!

Hugsanirnar nivdu hann.

— Eg verði noyddur at siga teimum tað. Tað er ov vágligt at lata tey vera óvítandi. Bob kann eisini seta í verk til ok til tess at verja dóttirina. Hugsandi Winter.

Hann stóð á írappuni og rópði:

— Manja, eg hugsi kortini eg skal hava ein te-munn. Bið Bob koma inn. Hann hevur óivað ein munn av te fyri neyðini.

— — —

— Gótt kvöld, Winter. Tað var Bob, sum talaði.

— Gott kvöld, Bob.

Teir fóru innar í arbeiðsrúmið.

— Nú, Bob, hvussu hóvar tær at royna eydnuna, sum tík ið verður tí?

— Spennungur trýtur ikki.

— Tí skulu spæla leingil skilji eg.

— Já, sáttmálin fevnr yvir drúgt tíðarskeið. Vit spæla í Hí House.

— Hygg pápi. Tað var Manja, sum stóð í durum. Hon hevði smoykt seg í ein kvæld-frakka.

— Er tað ikki vakurt, halsbandið? Havi fing'ð tað frá Bob.

— Góðas í Bob, segði Winter. Tú nýtir somu myndir, sum eg havi ætlað í bók míni.

— Ein av teim mongu fríðu plantunum. Nílium olaris.

GULLHJARTAÐ.

(Framhald)